

Warszawa, dnia 31 marca 2021 r.

Sprawa: DRIM-SNP.071.1.2021

**Szanowna Pani Inspektor
Dorota Cabańska
p.o. Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego
Główny Urząd Nadzoru Budowlanego
ul. Krucza 38/42
00-926 Warszawa**

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju zwraca się z uprzejmą prośbą o rozważenie propozycji wprowadzenia zmian w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414, z zm.) oraz w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. nr 75, poz. 690, ze zm.), zwanym dalej Warunkami Technicznymi, w sposób adresujący poniżej przedstawione problemy.

Adresuje do wiadomości Pani Inspektor, jako odpowiedzialnej za kontrolę nad działaniem administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego, ze względu na to, że posiadane przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego kompetencje i doświadczenie są niezbędne dla właściwego ukształtowania proponowanych zmian merytorycznych oraz procesu.

Temat 1:

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju jest w trakcie opracowywania założeń do ogłoszenia przedsięwzięcia pt.: „**Opracowanie i wdrożenie innowacyjnych, efektywnych ekonomicznie technologii wentylacji mechanicznej, przeznaczonych dla budynków mieszkalnych i szkół**”. Celem projektu jest opracowanie innowacyjnych technologii wentylacji mechanicznej, zdecentralizowanej dla istniejących sal lekcyjnych oraz dla istniejących mieszkań w budynkach wielorodzinnych. W ramach aktualnie prowadzonego Dialogu Technicznego z Przedsiębiorstwami oraz Stowarzyszeniami z branży wentylacyjnej, wskazano trzy podstawowe bariery do rozwoju wentylacji mechanicznej, zdecentralizowanej w Polsce.

Pierwszą barierą przy wdrażaniu systemów wentylacji mechanicznej jest brak dostosowania istniejących Warunków Technicznych oraz Prawa budowlanego do wymogów stawianym producentom urządzeń wentylacyjnych w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1253/14 oraz Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) 1254/14.

Niezbędne jest wprowadzenie zmian polegających przede wszystkim na wprowadzeniu podziału na urządzenia wentylacyjne przeznaczone dla budownictwa mieszkalnego (SWM) oraz do budynków niemieszkalnych (SWNM).

W odniesieniu do Warunków Technicznych najistotniejsze rozbieżności dotyczą następujących zapisów:

1. **§151.1** - (...) w instalacjach wentylacyjnych (...) należy stosować urządzenia do odzyskiwania ciepła z powietrza wywiewanego o sprawności temperaturowej co najmniej 50% lub recyrkulację, gdy jest to dopuszczalne.

Zgodnie z **Załącznikiem II oraz Załącznikiem III** do RK UE 1253/2014 od dnia 1 stycznia 2018 r. **dla systemów SWM podstawowymi kryteriami oceny są:** jednostkowe zużycie energii (JZE) oraz poziom mocy akustycznej (LWA) dla systemów bezkanałowych. Dla **systemów SWNM** dodatkowo wymagane jest spełnienie minimalnej sprawności przez wentylatory dla jednokierunkowych systemów wentylacji i maksymalnej, wewnętrznej jednostkowej mocy wentylatora dla dwukierunkowych systemów wentylacyjnych. Zarówno dla **SWM jak i SWNM** wymagane jest stosowanie napędu wielobiegowego albo układu bezstopniowej regulacji prędkości obrotowej wentylatora a dwukierunkowe systemy wentylacji muszą być wyposażone w obejście odzysku ciepła. **Systemy SWM z filtrem** muszą być wyposażone w mechanizm wizualnego ostrzegania o konieczności wymiany filtra. **Dla dwukierunkowych systemów wentylacji SWNM konieczne jest stosowanie układu odzysku ciepła.** Minimalna sprawności cieplna wszystkich układów odzysku ciepła dla dwukierunkowych systemów wentylacji, oprócz układów odzysku ciepła z medium pośredniczącym wynosi **73%**, natomiast dla układów odzysku ciepła z medium pośredniczącym **68%**. Powyższy zapis znacząco odbiega od sprawności temperaturowej wymaganej obecnie w Warunkach Technicznych tj. „co najmniej 50%”. Uszczegółowienia wymaga również definicja sprawności cieplnej (temperaturowej) tj. dla jakich warunków brzegowych powinna być podawana! **W odniesieniu do układów SWM nie ma limitu strumienia powietrza wentylacyjnego tj. 500 m³/h jako kryterium obligatoryjnego stosowania odzysku ciepła tylko jednostkowe zużycie energii!** Dodatkowo recyrkulacja powietrza nie jest traktowana jako stopień odzysku ciepła i nie może być uwzględniana przy obliczeniach sprawności cieplnej (temperaturowej).

2. **§154.6** – Urządzenia wentylacji mechanicznej i klimatyzacji powinny być zabezpieczone przed zanieczyszczeniami znajdującymi się w powietrzu zewnętrznym, a w szczególnych przypadkach w powietrzu obiegowym (recyrkulacyjnym), za pomocą filtrów:
 - 1) Nagrzewnice, chłodnice i urządzenia do odzyskiwania ciepła – **co najmniej klasy G4,**
 - 2) Nawilżacze – **co najmniej klasy F6,**

określonych w Polskiej Normie dotyczącej klasyfikacji filtrów powietrza.

Niezbędne jest przywołanie normy PN-EN ISO 16890:2017 jako aktualnie obowiązującej oraz poprawienie oznaczeń **§154.6** wg. nowej klasyfikacji filtrów.

3. **§154.10 i §154.11.** – Moc właściwą wentylatorów stosowanych w instalacjach wentylacyjnych i klimatyzacyjnych określa poniższa tabela.

Niezbędne jest uzgodnienie podanych w tabelach wartości maksymalnych mocy właściwej wentylatorów stosowanych w instalacjach wentylacyjnych z wewnętrzną jednostkową mocą wentylatora części pełniących funkcje wentylacyjne (JMW_{int}), przywołanie jej definicji oraz metodyki obliczeniowej.

4. **Wprowadzenie procedury weryfikacji do celów nadzoru rynku zgodnie z załącznikiem VI Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1253/2014.**

Na podstawie zapisów Załącznika VI „(...) organy państw członkowskich poddają badaniu jeden egzemplarz systemu wentylacyjnego”. Niestety, na tą chwilę procedura weryfikacyjna w Polsce nie

została wdrożona. Wprowadzenie nowych urządzeń na rynek wymaga weryfikacji zarówno ze względów bezpieczeństwa jak również rzetelnego informowania użytkowników o dopuszczeniu urządzeń wentylacyjnych do obrotu.

Druga bariera dotyczy zapisu ograniczającego lokalizację wyrzutni powietrza w ścianie budynku tj. §152 ust. 9 pkt 3 i pkt 4 Warunków Technicznych.

Proponujemy dodanie w §152 ust. 9 punktu 5 o następującej treści: „Wymagania określone w pkt. §152.9 3 i 4 nie dotyczą lokalizacji wyrzutni w przypadku zastosowania pojedynczych urządzeń spełniających wymagania § 327 ust. 2 i zapewniających wentylację lub klimatyzację pojedynczego pomieszczenia lub grupy pomieszczeń w ramach jednego mieszkania lub lokalu użytkowego.”

Istotne jest również opublikowanie stanowiska GUNB po dopuszczeniu ww. zapisu czy wykonanie otworów (czerpnych i wyrzutowych) w elewacjach istniejących budynków jest zmianą istotną, czy nieistotną w myśl Prawa Budowlanego?

Druga bariera dotyczy nieprecyzyjnego zapisu §267 ust. 1 Warunków Technicznych, stanowiącego, że: „przewody wentylacyjne powinny być wykonane z materiałów niepalnych (...)”.

Na podstawie Rozporządzenia w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1966, z późn. zm.) do grupy 36 zaliczane są „Wyroby do rozprowadzenia i rozdzielenia powietrza: przewody i rury wentylacyjne”. Wydawanie krajowej oceny technicznej oraz obowiązkowe oznakowanie znakiem budowlanym B nowych grup wyrobów budowlanych, w tym wyrobów do wentylacji i klimatyzacji przeprowadza Instytut Techniki Budowlanej w oparciu o zasadnicze charakterystyki i metody oceny. Do rozprowadzenia powietrza zaliczone są przewody wentylacyjne z blachy stalowej o przekroju prostokątnym o kołowym wg. Warunków Oceny właściwości użytkowych wyrobu budowlanego WO-KOT/36/01.

Jedynym, odstępstwem dot. materiałów, z których można wykonywać przewody wentylacyjne w budynkach jest § 267.5 Warunków Technicznych „W kuchni lub w aneksie kuchennym w mieszkaniu dopuszcza się stosowanie przewodów wentylacji wywiewnej z materiałów co najmniej trudno zapalnych.”

Ograniczenie stosowania przewodów wentylacyjnych wykonanych z blachy stalowej bez możliwości legalnego stosowania przewodów z tworzyw sztucznych ogranicza zasadniczo możliwości stosowania systemów wentylacji mechanicznej w budownictwie jednorodzinnych oraz wielorodzinnym.

Trzecia bariera dotyczy §268 ust. 3 Warunków Technicznych, tj. „dopuszczenia zainstalowania w przewodzie wentylacyjnym wentylatorów i urządzeń do uzdatniania powietrza pod warunkiem wykonania ich obudowy o klasie odporności ogniowej EI 60.”

Jak należy interpretować zainstalowanie urządzeń „w przewodzie wentylacyjnym”? Czy zapis definiuje umieszczenia urządzenia wewnątrz kanału, czy wbudowanie go pomiędzy elementy kanałowe instalacji wentylacji? Jeżeli przepis dotyczyłby urządzeń montowanych pomiędzy elementami kanałowymi to dotyczyłby bardzo szerokiego zakresu, między innymi: urządzeń zdecentralizowanych, wentylatorów kanałowych, podwieszanych central wentylacyjnych, chłodnic i nagrzewnic kanałowych, klimakonwektorów, filtrów kanałowych, nawilżaczy parowych i wodnych, wentylatorów łazienkowych, które również montuje się w przestrzeni kanału wywiewnego.

Należy mieć świadomość, iż podczas użytkowania ww. elementów i urządzeń niezbędny jest okresowy dostęp do nich w celu prawidłowego serwisowania. Nie można zatem zamknąć urządzeń szczelną obudową. Urządzenia mają też podłączenia z zasilaniem elektrycznym, ciepłym, ziębniczym, itd., co nie zapewnia odpowiedniej szczelności obudowy. Pojawia się pytanie, czy przepis dotyczy obudowania urządzenia, czy również odcięcia podłączenia urządzenia do kanałów poprzez klapy przeciwpożarowe odcinające?

Mając na względzie cele i założenia strategii Europejskiego Zielonego Ładu – *European Green Deal* oraz planowaną falę renowacji w celu poprawienia charakterystyki energetycznej budynków, niezbędne jest dostosowanie zapisów w Warunkach Technicznych umożliwiające projektowanie oraz montaż zdecentralizowanej instalacji wentylacyjnej w obrębie istniejących sal lekcyjnych oraz lokali mieszkalnych.

Przytoczone przepisy w obecnej formie są „niezyciowe” i nie uwzględniają rozwoju techniki wentylacji mechanicznej, indywidualnej dla każdego mieszkania lub pomieszczenia. **W żadnym innym kraju członkowskim Unii Europejskiej nie ma barier prawnych przed montażem elementów nawiewnych oraz wywiewnych w przegrodach zewnętrznych np. elewacji budynków wielorodzinnych.**

Dopuszczenie stosowania wentylacji mechanicznej, zdecentralizowanej poprzez zmianę treści Warunków Technicznych, wpłynie pozytywnie na efektywność energetyczną budynków, jakość powietrza oraz na obniżenie ubóstwa energetycznego społeczeństwa.

Temat 2:

Natomiast w ramach prowadzonego przez NCBR przedsięwzięcia „**Budownictwo efektywne energetycznie i procesowo**” zidentyfikowano potrzebę uproszczenia procesu realizacji budynków wykonanych w technologii modułowej. Proces uzyskiwania pozwoleń trwa o wiele dłużej niż sam proces budowy, mimo tego iż technologia modułowa umożliwia szybkie wznoszenie budynków. Należy podkreślić, że zmiany prawne w tym zakresie powinny nadążać za rozwojem technologii. Proponujemy tu procedurę obejmującą **jednorazowe wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę dla budynku złożonego z typów modułów** oraz potwierdzenia zgodności z odpowiednimi przepisami administracyjnymi i wymaganiami technicznym na wzór procedury homologacji w przypadku aut osobowych. W przypadku kolejnych inwestycji wymagane byłoby jedynie **pozwolenie na instalację typów modułów** (lub uproszczone pozwolenie na budowę) obejmujące sprawdzenie zgodności z założeniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub wymaganiami określonymi w decyzji o warunkach zabudowy. Takie zmiany w prawie przyczyniłyby się do rozwoju budownictwa w Polsce bez zagrożenia dla samego procesu weryfikacji czy dany budynek spełnia wszystkie niezbędne parametry budowlane, co te sprawdzane podczas jednej procedury homologacyjnej. Takie podejście nie zagraża również kontroli i harmonii rozwoju urbanistycznego miast bo zawsze byłby kontrola w zakresie zgodności planowanych instalacji z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Uprzejmie prosimy o Państwa stanowisko w obu przedstawionych tematach. Jesteśmy również gotowi do odpowiednich spotkań konsultacyjnych i wyjaśniających. W przypadku pytań zachęcamy do kontaktu z panem Mariuszem Skwarczyńskim, telefon 500 431 282, e-mail: mariusz.skwarczyński@ncbr.gov.pl

ZATWIERDZAM
Wojciech Racięcki
Dyrektor Działu Rozwoju Innowacyjnych Metod
Zarządzania Programami
/podpisano elektronicznie/